

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕАЛІЗАЦІЯ ТА ЗАХИСТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від 31 січня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Реалізація та захист екологічних прав громадян
Викладач (-і)	Кобецька Надія Романівна, д.ю.н., проф. кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Контактний телефон викладача	Кобецька Надія Романівна (0342) 507822
Е-mail викладача	nadiia.kobetska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу-2/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Екологічні права становлять нову групу прав, які вперше були зафіксовані Законом України "Про охорону навколишнього природного середовища" у 1991 році. Належна реалізація екологічних прав неможлива без досконалих механізмів, які б передбачали детальні процедури їх здійснення, встановлювали обов'язки по забезпеченню наданих можливостей, закріплювали процедури захисту у випадках порушень. Формально законодавство України визначає цілу систему гарантій реалізації та захисту екологічних прав громадян. Однак потребують більшої дієвості організаційно-правові, процесуально-правові, стимулюючі засоби їх забезпечення, особливо заходи із невідворотності відповідальності за їх порушення. Важливими в аспекті розвитку інституту екологічних прав громадян є практика міжнародних судових інстанцій з цих питань, що має стати поштовхом для забезпечення та реалізації екологічних прав на національному рівні. Саме практичні механізми, способи та форми здійснення та захисту екологічних прав є важливою складовою системи спеціальних компетентностей юристів.</p> <p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є відповідна система нормативно-правових приписів екологічного, природоресурсного, конституційного, адміністративного, цивільного, цивільно-процесуального, адміністративно-процесуального законодавства, а також практика реалізації відповідних норм уповноваженими суб'єктами.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> навчальної дисципліни «Реалізація та захист екологічних прав громадян» є формування у студентів необхідних юридичних знань та практичних навиків у сфері реалізації та застосування правових норм інституту екологічних прав, як одного з основоположних інститутів екологічного права України; розуміння особливостей змісту конституційних екологічних права громадян; знання приписів екологічного та іншого законодавства, що регулює механізми реалізації та захисту екологічних прав громадян; розмежування форм, способів та засобів захисту екологічних прав з метою належного використання відповідних положень в правозастосовній та правоохоронній діяльності.</p> <p><u>Завданнями</u> вивчення дисципліни «Реалізація та захист екологічних прав громадян» є набуття студентами знань та розуміння змісту інституту екологічних прав громадян, формування умінь та навичок щодо самостійного прийняття рішень а також вчинення дій, пов'язаних з реалізацією екологічних прав; попередження, припинення їх порушень; судової практики захисту порушених екологічних прав.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<u>Загальні компетентності:</u>	

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування у відносинах захисту екологічних прав.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції в контексті забезпечення реалізації та захисту екологічних прав громадян.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати та наводити переконливі аргументи.

ПРН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
2	081 Право	1	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Модуль I. Загальна частина

Тема 1. Теоретико-правові основи формування інституту екологічних прав громадян	2	2	4
Тема 2. Джерела інституту екологічних прав громадян	2		4
Тема 3. Система та класифікація екологічних прав громадян	2		6
Тема 4. Форми реалізації та гарантії забезпечення екологічних прав громадян	2		6

Тема 5. Форми, способи та засоби захисту екологічних прав громадян	2	2	4
Тема 6. Судовий захист екологічних прав громадян	2		6
Модуль II. Особлива частина			
Тема 7. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля: зміст, форми реалізації і захисту	-	4	8
Тема 8. Право доступу до екологічної інформації: зміст, форми реалізації і захисту	-	4	6
Тема 9. Право на відшкодування шкоди, заподіяної порушенням права на екологічну безпеку: зміст, форми реалізації і захисту	-	2	8
Тема 10. Право на участь у прийнятті екологічно-значимих рішень: зміст, форми реалізації і захисту	-	4	8
ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання курсу	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається Положенням про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 10.10.2010 р. (зі змінами та доповненнями) – текст розміщений на сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положенняпро-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННЮІ.pdf		
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами <u>одної письмової модульної контрольної роботи</u> . Робота виконується на 6 семінарському занятті. На контрольну виноситься 3 описових завдання, які оцінюються по 5 балів, і 5 закритих тестових запитань, які оцінюються по 1 балу. Максимальний бал за контрольну становить 20. <u>За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів)</u> студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття. Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань <i>знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри</i> https://ktetap.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання-2/		
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять визначена р. 4 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника		
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника		
Підсумковий контроль	<u>Підсумковий контроль</u> – залік.		

	<p>Для студентів, які не мають заборгованостей, залік виставляється на останньому семінарському (практичному) занятті, відповідно до Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Для студентів, у яких на момент виставлення заліку були заборгованості, залік проводиться письмово, після усіх відпрацювань студентом. На залік виноситься 50 тестів закритої форми, які оцінюються по 2 бали. Максимальний бал за залік становить 100 балів.</p>
--	---

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань.

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника).

8. Рекомендована література

1. Краснова М.В., Краснова Ю.А. Реалізація та захист екологічних прав громадян: теоретико-правові аспекти: наукове видання. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2021. 148 с.
- Мороз Г.В. Правове регулювання участі громадськості в прийнятті рішень у галузі охорони довкілля. Івано-Франківськ, 2008.
7. Кобецька Н.Р. Екологічні права громадян України: автореф. дис. на здоб. наук. ст. к.ю.н.: спец. 12.00.06. Київ, 1998. 20 с.
8. Бредіхіна В.Л. Право громадян на безпечне навколишнє природне середовище: автореф. дис. на здоб. наук. ст. к.ю.н.: спец. 12.00.06. Харків, 2005. 21 с.
9. Решітник Л.П. Відшкодування шкоди, заподіяної порушенням екологічних прав громадян: автореф. дис. на здоб. наук. ст. к.ю.н.: спец. 12.00.07. Харків, 2005. 19 с.
10. Застосування Європейської конвенції з прав людини для захисту екологічних прав та довкілля (посібник) / Є. Алексеева, О. Мелень-Забрамна, Д. Скрильніков. Видавництво «Компанія Манускрипт»: Львів, 2016. 240 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках, розміщених на сторінці кафедри та наданих студентам на першому навчальному занятті.

<https://ktetap.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання-2/>

Проф. Н. Р. Кобецька